

SLOVENSKI GOSPODAR

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Škafja vsak četrtak in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto 3 K, pol leta 2 K in za četrt leta 1 K. Naročnina za Nemčijo 5 K, za druge isvenavstrijščke 6 K. Kdor hoče sam ponj, plača na leto samo 3 K. Naročnina se pošilja na: Upravništvo „Slovenskega Gospodarja“ v Mariboru. — List se dopošilja do odpovedi. — Udje „Kasnejskega društva“ dobivajo list brez posebne naročnine. — Posamezni listi stanejo 10 vin. — Uredništvo: Koroška cesta št. 5, — Rokopis se ne vračajo. — Upravništvo: Koroška cesta št. 5, vsprejema naročnino, inserate in reklamacije, za dvakrat 25 vin., za trikrat 35 vin. Za večkratne oglase primeran popust, Inserati se sprejema do srede jutraj. — Za vsake reklamacije se poštnine proste.

Današnja številka obsega 12 strani.

* Srečno in blagoslovljeno novo leto 1913 želimo vsem našim naročnikom, dopisnikom, agitatorjem in prijateljem. Božji blagoslov naj vedno ostane pri Vašem in našem delu! Z Bogom za blagor ljudstva, za njega pravi narodni in krščanski napredek!

Uredništvo in upravništvo „Sl. Gospodarja.“

Položaj in trpljenje prekmurskih Slovencev.

Nek prijatelj „Slovenskega Gospodarja“ med prekmurskimi Slovenci nam je iz krogov naših bratov onstran Mure poslal 2 dopisa, v katerih nam opisuje žalostni položaj in mnogotero trpljenje naših prekmurskih bratov. Dopisa v naslednjem objavimo v celoti.

I.

Mažari na delu.

Dozdaj se Mažari niso dosti brigali za ogrske Slovence. Smatrali so jih že za pomadžarjene in v toliko potlačene, da se jim ni treba bati, da bi se ta narod kdaj več zavedel svoje narodnosti. Kako veliko je bilo to preziranje, nam kaže dejstvo, da mažarska javnost do najnovjših časov sploh ni znala, ali na Ogrskem bivajo tudi Slovenci ali ne. Sedaj je pa postalo v tem pogledu drugače. Mažarov se je namreč v zadnjem času pototil velik strah in se bojijo za ogrske Slovence ter si ojačujejo med njimi svoje postojanke. To nam kažejo naslednji trije važni dogodki: prvič, da hočejo Mažari v kratkem času nastaniti v Belatinah okrajno glavarstvo; drugič, da hočejo v sredini Prekmurja, v Irgu Sobota, otvoriti srednjo šolo, in tretjič, da hočejo izdajati naenkrat kar tri časopise v slovenskem jeziku. Pomudimo se malo pri teh treh nakanah.

Belatinci so ostali s svojo okolico najbolj slovenski del Prekmurja. Mažari so sicer poskusili s šolami, s knjigami in v zadnjem času tudi s časopisjem odtujiti ljudstvo, pa dozdaj so dosegli celo malo. Lahko se reče, da v Belatinah in okolici, katera pa šteje približno tretji del vsega prekmurskega prebivalstva, se dozdaj ni v narodnem oziru nič izgubljene. In ravno to jezi tamkajšnje Mažare in mažarove.

LISTEK.

Kako sta si Šimen in Zefa voščila Novo leto.

„Šimen, kaj dobim, če ti jaz prva voščim novo leto?“ — vprašala je Zefa v jutro staroga leta dne svojega moža.

„Ja, ne vem še“, je odvrnil Šimen previdno; „pa povej mi ti poprej, kaj boš ti meni dala, če jaz tebe prehitim?“

Zefa, ki je poznala Šimnovo trdno spanje in je bila vsled tega skoro za trdno prepričana, da stavo gofovo dobi, je hotela korajžje in srčnost Šimnovo pokuriti in je v ta namen rekla kar naravnost:

„Cuj, možek, najlepšo, s srebrom okovano pipo ti kupim pri kramarju; po tej se ti že lahko sline cedijo.“

Šimen je bil radi tolike požrtvovalnosti svoje ljubeznjive, sladke ženske skoro do solz ginjen ter je brez vsakega dolgega premišljevanja zadržal:

„No, moja sladka Zefa, če pa me ti prehitiš v voščilu, ti „spendiram“ novo kikirlo iz svilnatoga blaga, po kateri tako poželjivo obračaš svoje oči.“

„Velja!“ pravi Zefa z žarečim pogledom.

„Velja!“ pritrudi Šimen slovesno.

Nato sta se podala vsak na svoje delo. Kolikor kraj sta še čez dan srečala, vsikdar sta se drug drugemu nekako lokavo nasmehnila. Vsak izmed njiju si je namreč že osnoval svoj načrt, kako bi mogel drug drugega prekaniti. Zefa je sklenila, da bo veliko stensko uro potisnila za 10 minut nazaj, ko bo morala ponoči pomiriti malega Pepčka v zibeli, ki se redno ob 11. uri začne jokati in brecati. Šimen pa si je iztuhtal veliko zanimivejši načrt.

Ko so se po večerni molitvi hlapi in deklet za-

ne, da sedaj hočejo vsiliti okrajno glavarstvo v Belatince.

Druga nakana, ustanoviti srednjo šolo v Soboti, ni nova. Srednjo šolo prosijo sobočki liberalci že več desetletij. Pa vlada jim je prej vselej odbila prošnjo, češ, da v Soboti ni treba srednje šole, ker jih je v bližini, namreč v bližnjih mažarskih mestih, več. Sedaj je pa ustanovitev samostana in šole v bližnjem štajerskem Irju Verzeju prinesla v tej zadevi velik preobrat. Ker se namreč Mažari bojijo, da bi prekmurski dedki zahajali v to šolo na Štajersko, je zdaj baže že zagotovljeno, da se srednja šola v Soboti s pričetkom prihodnjega šolskega leta otvori. Če bo pa imela ta šola obstanek, je veliko vprašanje, ker se nahaja v bližini res več srednjih šol in že te dobivajo premalo učencev. Pa tudi trg Sobota še ni toliko pomazaren, da bi se slovenski učenci tam mogli naučiti pravilno mažarski.

Tretja nakana je, izdajati časopis v prekmurskem narečju. To bo pač težko delo, zato si pa tudi duhovi niso edini. Sobočki liberalci bi namreč radi izdajali svoje mažarsko glasilo v slovenskem jeziku; salaški mažaroni bi radi polnili svoje glasilo s slovenskim besedilom; pristaši ljudske stranke pa hočejo, da bi izdajala „Katoliška zveza“ svoje mesečno glasilo v slovenskem jeziku. Kateri izmed teh treh časnikov bo prodril, in če bo sploh kateri prodril, je težko povedati. Največ upanja ima še glasilo „Katoliške zveze“, ker to podpira tudi duhovščina. Ker je pa to samo mesečno glasilo društva in dnevnih ter političnih novic sploh ne prinaša, zato bo tudi za ta časopis težko pridobiti potreben število naročnikov. Z druge strani bi bil pa tudi časopis za Slovence najnedolžnejši in na polju mažarske zarije ne bi prinašal dosti sadu.

Tem trem nakanam, s katerimi hočejo Mažari prepričati narodno probuditev naših prekmurskih bratov, bodo sledile bržčas še druge, ker se v zadnjem času dosti piše po mažarskih časnikih o ogrskih Slovenceh.

II.

Neznosne razmere.

Kakor je videti, hočejo Mažari zabraniti, da ogrski Slovenci ne bi hodili na Štajersko. Samo na ta način si lahko razlagamo naslednji dogodek, kateri se je zgodil zadnje dni.

kopali v svoje brloge, sta se tudi Šimen in Zefa podala k počitku. Šimen si je bil popolnoma srest da ne sme za noben denar pred polnočjo zaspiti, sicer je njegova igra izgubljena. Predobro je poznal slabosti svojega umrllivega trupla, ki bi imele v tem slučaju zanj žalostne posledice; če enkrat zaspi, potem bi mu kdo brez najmanjše skrbi lahko koso klepal na njegovo nosu, a on se ne bo prebudil. Zefa je že precej dolgo časa smrčala, kakor kak jazbec od Sv. treh kraljev; saj se je popolnoma lahko zanesla na svoj živi budilnik v zibeli.

Okoli 11. ure se je podal Šimen izvrševati svoj načrt, katerega je prej seveda prav temeljito preštudiral. Kakor smo že omenili, je bil njegov načrt vseskozi duhovit. Po vsej pravici je dejal sam pri sebi, da je njegova igra vendar še zelo kožljiva, četudi beži do 12. ure; najbrže tudi brezuspešna, če ima njegova boljša polovica Zefa v tem opasnem času tudi svoje oči odprte. Zefi je namreč podaril Bog neizrečeno hiter jeziček, na katerega je bila ona po vsej naravnosti in nadnaravnosti pravici tudi ponosna. Predno je mogel Šimen, ki se je odlikoval v občudovanja vredni polževi počasnosti, samo le enega edinega svetnika poklicati na pomoč, je Zefa že desetkrat rekla: „Prosi za nas!“ In če je Šimen s svojim okornim jezikom še-le besedi: „Jaz voščim!“ spravil na dan, je Zefa že meter dolgo voščilo izorgljala; zato je pa Šimen izprevidel, da se mu bo treba pomakniti v kako skrivališče in od tam napasti brzojezično Zefo.

Ko se je Šimen dovolj prepričal, da spi Zefa trdno kot klada, zmuznil se je na tihem iz postelje, vzela svojo obleko ter se splazil neslišno v kuhinjo. Tu se je oblekel prinesel si iz štrambe za orodje malo lestvico ter jo postavil kolikor mogoče brez šuma pod dimnik v kuhinji. Kakega pol metra nad odprtino so bili vžidani v dimniku trije železni drogovci, na katere so vesili meso v dim. Semkaj gori se spravi naš iznajdljivi Šimen! vsede se na železne drogo-

Neki dijak v Dekležovju se je napolil v Križevce na Štajersko, kjer je imel nekaj opraviti. Ko je prišel že blizu Mure, ga primeta 2 orožnika in ga vprašata, kam da gre. Djak jima je odgovoril, da gre v Križevce in jima tudi povedal, kakšen posel da ima tam. Orožnika mu tega nista verovala, temveč sta ga sumničila, da hoče odpotovati v Ameriko. Djak je vzel nato iz žepa neko pismo, katero je dobil ravno isti dan od šolskega nadzornika in v katerem se mu naznanja, da naj pride dne 23. decembra k skušnji. S tem pismom se je hotel opravičiti, da ne namerava potovati v Ameriko. Pa to ni nič pomagalo. Orožnika sta mu zapretila s kopiti pušk in moral ju je hočeš-nočeš peljati na svoj dom. Tam sta najprej vprašala roditelje dijaka, kam da je bil njihov sin namenjen. Ti so jima odgovorili, da ima sin nek posel v Križevcih in je hotel iti tje. Orožnika tudi roditeljem nista hotela verovati in sta začela preiskovati dijakovo sobo, če bi mogoče kaj takega našla, kar bi bilo v zvezi s potovanjem v Ameriko. (Bržčas sta pa hotela vse kaj drugega najti.) Našla nista nič drugega, kot mnogo učnih knjig, po katerih bi se bila lahko prepričala, da imata res posla z dijakom in bi ga potemtakem lahko pustila pri miru. Pa tega nista storila, nego sta peljala dijaka k županu. Tudi župan je izjavil, da ta dečko ni namenjen v Ameriko, ker je dijak in se ravno kar pripravlja za skušnjo. Človek bi mislil, da bodeta orožnika zdaj po županovi izjavi končala to stvar in bo dijak osvobojen nadaljnjih neprijetnosti. Pa temu ni tako. Orožnika sta napisala o celi zadevi protokol in ga poslala na sodišče obmejnih orožnikov v Čakovec. Sedaj bo pozvan ubogi dijak še pred to sodišče, in vse to zavoljo tega, ker je hotel iti na Štajersko, kjer je imel mali opravke.

Ta dogodek, ki pa ni edini, temveč jih je mnogo enakih, nam jasno kaže, za kaj se gre tukaj tem nadutim Mažarom. Radi bi namreč zabranili vsak stik med štajerskimi in prekmurskimi Slovenci, ker se bojijo, da bi ti zadnji postali tudi narodno zavedni.

Ubogi ogrski Slovenci! Sedaj lahko pričakajo, da če bi hotel kateri iti v Verzejo opravljati sveto izpoved, kakor so bili dozdaj navajeni, da ga potem priimejo žandarji in ga gonijo od Poncija do Pilata pod pretvezo, da je hotel uiti v Ameriko, a koravno njemu to niti na misel ni prišlo. To so res take razmere, da jim v Aziji ni enakih.

potegne lestvico za seboj ter jo ostotako postavi na en drog, naredi se kolikor je bilo pač možno, udobno, ter sklene tako pričakovati novega jutra, ko bo prišla Zefa v kuhinjo pripravljat kavo, kjer jo bo mogel potem od zgoraj s svojim novoletnim voščilom presenetiti.

Ura je odbila enajst. Trenotek za tem je dal mali pepček v sobi glasno znamenje. Šimen je začul nek šum. Kmalu je bil otrok vtihnil; toča koraki v sebi so bili vedno bolj slišni. Čez malo časa je prišla Zefa vun v vežo ter je nekaj iskala; končno je prišla, držeč malo lučko v roki, v kuhinjo, ter je svetila v vsak kot.

„Kje za božji svet tiči ta Šimen, ta razlimani?“ hudovala se je glasno.

Šimen je komaj premagoval smeli. — Zefa je šla zopet v sobo, a kmalu se je zopet prikazala v kuhinji.

„Ne vem, ne vem, kako čudno spanje imam nočoj“, jo je slišal Šimen spodaj mrmrati. „Šimen gotovo tiči v kakem kotu, in če ne bedim, potem je izgubljeno... Maram si navsezadnje res skuhati za par požirkov kave, da ne zaspim.“

Šimen se je začel potiti, ko je zaslišal te ženi-ne besede; pa kmalu se je potolažil, češ, kot orjaški kadilec bo to malenkost dima vendar prenesel. Toda stvar se je zasukala drugače. Spočetka, ko je naredila Zefa ogenj, se je vrtel dim v tankih kolobarčkih skozi dimnik; kakih 10 minut pozneje pa se je privarila kar cela debela megla dima, hoteč Šimna zadušiti. Šimen se je potil v dimniku kakor krompir v loncu; z vso silo se je zadrževal, da ni kihnil. Slednjič pa tudi to ni šlo več. Kihnil je strašno: „Hče!“

„Jejmenie, vsi dobri duhovit!“ je kričala Zefa spodaj pred ognjiščem. Toda zopet je še močnejše zahreščalo: „Hče, hče, hče“, obenem pa je padla tudi lestvica z groznim ropotom iz dimnika.

O osebno dohodninskem davku in o „priznalnicah“ za njegovo odmero.

(Piše drž. in dež. posl. Fr. Pišek).

III.

Kaj se v „priznalnici“ za odmero osebno-dohodninskega davka ne more odpisati?

1. Kupne svote za povečanje ali arondiranje posesti, če se s tem posestvo tudi izdatno izboljša. — Vzgleđ: Posestnik kupi njivo, travnik ali gozd, in sicer radi tega, ker leži dotična parcela poleg njegove, ali pa ker si hoče s tem izboljšati posest in mu bo mogoče rediti več živine.

2. Zneski, s katerimi se plačajo dolгови.

3. Vsi stroški, oziroma izdatki, kateri se porabijo za lastno osebo, kakor tudi za družino, ženo in otroke, to je: za hrano, pijačo, stanovanje, kurjavo, luč, hišno opravilo, kuhinjsko opravilo, obleko i. dr. Ravno tako se ne morejo odbiti izdatki za zdravnik, stroški za časa bolezni, za zdravila, in pogrebni stroški. Hrana in plača stalnim delavcem se pa more, kakor poprej povedano, odračunati.

Dovoljen odpis iz ozira na družino. Če ima posestnik več kot 2 nepreskrbljena otroka, tedaj se sme za druge otroke za vsakega ena dvajsetina od čistega dohodka odpisati. Vzemimo vzgleđ: Posestnik Kopriva ima 1.400 K čistega dohodka, pa 6 nepreskrbljenih otrok; on sme torej za 4 otroke za vsakega eno dvajsetino ali za vse 4 vkup eno petino od 1.400 K, to je 280 K, odtegniti, in ker mu ostane potem samo 1.120 K čistega dohodka, je vsled tega davka prost.

Izpolnite priznalnice pravilno in pravočasno!

Pri napovedbi za odmero dohodninskega davka se v priznalnici na ravno navedene postavne dopustne odpise dostikrat ne ozira in zato se jih mnogo prepozno pritožuje, da morajo plačevati osebno dohodnino, kar se ne bi zgodilo, če bi bili priznalnice pravilno izpolnili. Posestnik, ki svojo priznalnico tako izpolni, da odstrani vse postavne dovoljene svote od čistega dohodka, s tem ne stori državi nobene krivice, ker se poslužuje svoje pravice, ki mu jo daje postava. Prepričan sem, da je pri nas zelo malo posestnikov, ki bi imeli 1.200 kron čistega dohodka po odbitku postavno določenih izdatkov. Nobenemu ni treba svojih dohodkov zamolčati, pač pa naj vsak vse izdatke, ki se po postavi smejo in morajo od čistega dohodka odpisati, v priznalnici navede.

Svetujem vam tudi, dragi kmetje, da se pravočasno natančno časa, določenega za vlogo izpolnjenih priznalnic ali rekurzov. Dostikrat se slišijo pritožbe, da davčne oblasti preostogo postopajo, če se predloženi čas zamudi in priznalnica prepozno vloži; ravno oziroma na zamujeni čas se odbije največ rekurzov in se morajo plačevati previsoke davčne svote.

Sicer je bil v državnem zboru stavljen predlog, da se naj s prepozno vloženi priznalnicami milejše postopa, ker davčne oblasti temeljne paragrafe 42 in 213 postavijo o osebno-dohodninskem davku preostogo izpolnjujejo. Doslej ta predlog še ni imel uspeha. Dokler torej bodisi postavodajalnim bodisi naredbenim potom ne dosežemo teh olajšav, veleva vsakemu lastna korist, da pravočasno, to je še ta mesec, priznalnico pravilno izpolni ter odpošlje.

„Jezus, Marija in Jožef!“ je zatulila prestrašena žena, „tatovi, roparji!“

Hitro kakor srna je zbežala klicat hlapcev.

„Franc, Jaka, Joža! — Pojdite hitro, roparji so tu — vlomili!“

Ravno so prihiteli hlapci z Zelo v kuhinjo, vsi oboroženi s sekirami, ko se je spustil Šimen iz dimnika, ker mu ni bilo več mogoče prestati. — Bil je črn kot pristni zamorec. Nikdo ga ni spoznal. Hlapci, ker ga niso spoznali, so ga hoteli zgrabiti.

Šimen se pa zadržal na vse grlo: „Glejte, da se mi poberete, me boste vendar poznali!“

Hlapci so sedaj spoznali gospodarja po glasu ter so odstopili. Med tem pa je ravno tolkla stenska ura 12, ali nikdo ni mislil na novoletno voščilo. Zeta je bila strašno razkačena, da jo je spravil njen ljubi mož v tolik strah.

„Ti...!“ je kričala, „ali ne veš nič pametnejšega početi!“

„Ti...!“ Ali moraš celi hram spraviti pokonci? ...“

To je bilo pač lepo novoletno voščilo na obeh straneh. — Hlapci so se smejali, da so se tolkli po kolenih; sedaj so prišle tudi dekletke iz svojih zavetišč, in vsi so si voščili veselo in srečno novo leto. Ob zaključku pa sta bila tako čemerna drug na drugega, da si nista izpregovorila se samo nobenega voščila, ampak sploh nobene prijazne besede.

Drugega dne sta hodila drug mimo drugega kakor dva pravcata mutca in pol tedna nista črhnila niti besedice med seboj.

Končno je postala ta komedija Šimnu predolgočasna. Šel je h kramarju, da bi kupil svilnato obleko Zeli za kijkljo. Pa, ko je stopil v trgovino, je zagledal v svoje veliko začudenje Zelo notri, ki je ravno izbirala lepo, s srebrom okovano pipo. Šimen je seveda malo pozno, vendar-le voščila veliko sreče v novem kupil, dasiravno je Zeta na vse pretege branila, blago njej za kijkljo. Na potu proti domu sta drug drugega še malo podražila, in slednjič sta si, četudi že precej pozno, voščila Novo leto. Al. Leben.

Se nekaj opomb in nasvetov, ki se naj upoštevajo. Razen davčne oblasti, katera odmerja osebno-dohodninski davek, obstoji tudi

a) cenilna komisija in

b) prizivna komisija.

Število članov komisije določa finančni minister. Polovico članov volijo zadevni davkoplačevalci v okraju, drugo polovico članov imenuje finančni minister. Želimo in tudi pričakujemo, da se v komisijo za osebno-dohodninski davek vložijo, oziroma pošljejo možje, ki so nam pravični ter poznajo naše razmere.

Ravno, ko to danes, dne 28. decembra, pišem, se objavlja v listih, da je včeraj, dne 27. decembra izdalo finančno ministrstvo sledečo važno odredbo glede napovedi osebne dohodnine:

Odredilo je namreč, naj se vložijo napovedi do 15. marca mesto do konca meseca januarja. Vlada računata namreč s tem, da se izvede reforma (izprememba) osebno-dohodninskega davka in da se dovoli pomiloščenje za davčne pristopke. Dosedaj se je vršila napoved tako, da se je napovedal povprečni dohodek zadnjih treh let; odslej se bo napovedal samo za določena leta dohodek.

Iz navedenih navodil se je lahko mnogo naših kmečkih posestnikov prepričalo, da če bi bili priznalnice pravilno izpolnili in vse postavno dopuščene izdatke odpisali, bi bili vsakega osebno-dohodninskega davka prosti.

Če bi se pa pripetili slučaj, da bi se davčne oblasti na opravičene slučaje ne ozirale, naj vloži vsak v teku 30 dni priziv, kateri je kolekta prost. Kako se naj delajo prizivi, je „Slovenski Gospodar“ že objavil v 30. številki dne 25. julija 1912.

Davčni nastavki.

Kakor določa § 172 znaša osebno-dohodninski davek vsako leto:

vrsta	od K	do K	vrsta	od K	do K
1	1200	—1250	K 7	2	1800—1900
2	1250	—1300	8	10	1900—2000
3	1300	—1350	8	11	2000—2200
4	1350	—1400	9	12	2200—2400
5	1400	—1500	10	13	2400—2600
6	1500	—1600	12	14	2600—2800
7	1600	—1700	13	15	2800—3000
8	1700	—1800	15	20	3800—4000

Kako je na Balkanu.

Dasiravno se vrše v Londonu pogajanja med Turki in balkanskimi zaveznicami, vendar se na Balkanu bojni ples še ni pomiril. Dočim vživajo pri Cataldči bolgarski in turški vojski prijetnosti premirja in neprijateljski vojski se vrše med Grki in Turki bodisi na morju, bodisi na kopnem v Epiru, posebno ob drugem mestu, kjer se vršijo vsiljeni ali manjšali vojskarni. Tudi pred Skadrom, katero oblegajo Črnogorci in Srbi, se bil velik silenjemski predlog, da se naj turški poveljniki skada noče vzeti na znanje, da je stopilo premirje v veljavo, temveč dan za dnevom napada Črnogorce in Srbe pred mestom. Drinopolje še ni padlo, dasiravno pravijo poročila, da je položaj mesta brezupen.

Pred Skadrom.

Tudi med božičnimi prazniki ni prenehal bojni grom. Dne 23., 24. in 25. decembra so Turki izpadli iz trdnjave in napadali črnogorske čete. Dne 23. dec. so se baje Srbi, ki niso imeli pripravljenega topništva, morali umakniti pred Turki. Nekatera poročila celo trdijo, da so se Srbi morali umakniti do Leša, ker vsled premirja niso bili pripravljani na turški napad. Dne 24. decembra pa so vrgli Srbi Turke zopet nazaj. Boj je bil zelo hud. Bojišče je bilo čez in čez pokrito z mrličmi. Nemški listi poročajo, da je zašlo 300 Srbov pred Skadrom v močvirje, kjer so jih baje Turki zajeli. Iz Cetinja se poroča, da so Srbi preprečili poizkus turške posadke v Skadru, ki je hotel obiti desno krilo srbske divizije. Nemški poslanik v Skadru je zapretel turškemu poveljniku Hasan Riza-beju, da če Turki ne bodo držali premirja, se bo z njimi postopalo kakor se postopa z vojaškimi begunci. — Dne 24. decembra se je vršil na ravnini pred Skadrom boj med Črnogorci in Turki. Trajal je do polnoči. Črnogorcev je bilo 7 mrtvih in 24 ranjenih.

Grško-turški boj.

Mesto Janina, katero brani 25.000 Turkov, oblegajo Grki že več tednov. Grki so večinoma zavzeli vse važnejše postojanke pred Janino. Turki se v Janini, ki je precej utrjena, dobro branijo. Na božično biljo se je začel pred Janino hud artilerijski boj, ki je trajal cel dan. Pred Janino pridejo te dni 3 sveže grške divizije, ki prodirajo iz Makedonije in vedno zasledujejo ostanke pri Bitolju poražene turške armade. Te turške čete imajo namen, zadrževati prodiranje novih grških čet proti Janini. Pričakuje se, da se začne v kratkem odločilni boj za Janino. Turški posadki v Janini poveljuje Essad-paša. — Grki so severno od Janine zavzeli gorski prelaz Sagoni in Morovo-planino, ki sta bili močno utrjeni. Premagali so tudi Turke pri mestu Korica in so mesto zavzeli.

Mirovna pogajanja v Londonu.

Vsled turškega zavlačevanja gredo pogajanja zelo počasi naprej. Turki nočejo priznati upravičenosti zahtev balkanskih zveznih držav in se protivijo, odstopiti ozemlje, ki so ga zasedle armade balkanskih držav. Posebno krčevito se upirajo bolgarski zahtevi po predaji Drinopolja in da bi bila bodoča meja bolgarske države od Midije ob Črnem morju do Rodosta ob Marmarskem morju. Po tej zahtevi balkanskih držav bi ostal Turčiji le Carigrad in mal

kos ozemlja pred njim. Zatorej se Turki na vse Kriplje ustreljajo zahtevam zaveznih držav, ker bi njihovo uresničenje pomenilo konec Turčije v Evropi. — V soboto, dne 28. decembra, se je zopet vršila skupna seja zastopnikov Turčije in balkanskih zaveznikov. Predsedoval je Turek Rešid-paša, ki je predložil turške protipogoje. Ti pogoji so sledeči: 1. Vilajet Drinopolje ostane pod turško upravo. 2. Makedonija se izpremeni v posebno kneževino s Solunom kot glavnim mestom. Ta kneževina bi naj bila pod vrhovno oblastjo turškega sultana, vladal pa bi jo knez, katerega bi izvolile zvezne balkanske države, sultan pa imenoval. Knez bi moral biti protestant in iz kake nepristranske države. 3. Albanija dobi samoupravo po vrhovno oblastjo turškega sultana in pod knezom iz turške sultanove rodbine; ta knez bi se izvolil za dobo 5 let, mogla pa bi se ta izvolitev tudi podaljšati. 4. Vsi egejski otoki ostanejo turški. 5. Kreitsko vprašanje se pri pogajanjih ne obravnava, temveč se uredi po pogovoru med Turčijo in velevlastmi. — Ti pogoji so za Bolgarijo, Srbijo, Črno goro in Grško nesprejemljivi. Če bi se tem turškim zahtevam ugodilo, bi balkanske države od svojih zmag nad Turki pravzaprav ne imele skoro nobenega dobička. Če Turki pri svojih zahtevah vstrajajo, se pogajanja skoro gotovo razbijajo. In potem začneta zopet govoriti puška in top. — Sobotna seja pooblaščenecv se je potem, ko so se turški predlogi prečitali, prekinila, in se je nadaljevala zopet v ponedeljek, dne 30. decembra.

Kako je v Drinopolju?

Begunci, ki prihajajo iz Drinopolja, pripovedujejo, da je položaj v obleganem mestu brezupen. V sedanjih dolgih nočeh so prebivalci Drinopolja popolnoma v temi, ker so že vse zaloge petroleja, olja in sveč izčrpane. Že davno so pošle tudi vse zaloge soli, riža in tobaka. Prebivalstvo že željno pričakuje, da se sklene mir ali da se mesto uda. Poveljnik turške posadke, Sukri-paša, trdovraten Arabec, je premirje sicer sprejel, a o predaji noče nič slišati. Dne 10. dec. je bil baje že pripravljen, izročiti mesto Bolgarom, ako bi Bolgari dovolili, da sme 150 častnikov brez ovire odpotovati v Carigrad, ne da bi Bolgari vedeli za njih imena. Iz tega se sklepa, da je v Drinopolju večje število nemških in oficirjev, ki bi radi skrivaj odšli iz Drinopolja. Odkar so odklonili Bolgari ta skrivnostni odhod, so se nemški oficirji in Sukri-paša zopet odločili za obupno brambo trdo obleganega mesta. Listi poročajo, da preti Drinopolju glad, ker so že večinoma vsa živila porabljena, dovažati pa se jih v mesto ne more od nobene strani.

Kolera.

Ko se je Turkom v bojih proti Bolgarom godilo prav slabo ter so Bolgari prihajali vedno bližje proti Cataldči in Carigradu, so Turki vedeli veliko poročati o koleri. Potem so poročila več ali manj obmolnila. Sedaj pa listi zopet poročajo, da je obolelo do 23.000 oseb za kolero in legarjem (tifus). Te kužne bolezni so se vgnezdile posebno med turško armado, pa tudi med bolgarskimi četami jih je nekaj. V Carigradu je dne 26. decembra obolelo 34 oseb za kolero. Zadnje tedne je obolelo skupno v Carigradu za kolero 2228 oseb, umrlo pa 1107.

Balkanske vdove.

Mnogo črnih robcev bo videti po končani vojski na glavah balkanskih žep. To je znak vdov. Vdova ima na Balkanu še posebno nevesel položaj. Za mozem mora žalovati celih 40 dni; črno krilo pa mora nositi eno leto. V tem letu ne sme med žene-predice, ne sme z drugimi vred veselo hoditi na trg, ne na ples. Pravico ima še naprej ostati v močevi hiši, ali pravzaprav je to njena dolžnost. Ako pa gre od hiše umrlega moža, ne sme vzeti s seboj ničesar razup svojo doto. V slučaj, da se vdrugež omoži, mora nujno vse darove, katere ji je bil dal prvi mož, ali v obče je druga možnost sramota. Usoda balkanskih udov je izražena v srbski prisloviici: Vdova je uboga.

Politični ogled.

— Dne 27. decembra: Državni zbor se je danes zbral zopet k seji in je razpravljal o uradniški predlogi. Kopčno je bila predloga v tej seji sprejeta, in sicer v tisti obliki, kot je zahtevala gosposka zbornica. — Na Ogrskem pripravljata vlada in večina novo volilno preosnovo. Listi poročajo, da bodo nemadžarske narodnosti po tej preosnovi še bolj pritisnjene k tlom. — Na Francoskem bodo imeli 1. 1913 volitev predsednika ljudovlade. Ponuja se mnogo kandidatov.

— Dne 28. decembra: Cesar je sprejel danes ogrskega ministrskega predsednika Lukača v avdienci, da mu oroča o nameravani ogrski volilni preosnovi. — Včeraj se je v seji klubovih načelnikov državne zbornice sklenilo, da začne državni zbor zopet zborovati v drugi polovici meseca januarja, da reši mali finančni načrt. — Danes je sprejela zbornica začasni proračun. Seja je trajala čez polnoč in se je končala še-le ob 3. uri jutraj. — V začetku januarja bodo zborovali nekateri deželni zbori. — Čuvaj bo najbrž vendar šel. Na višjih mestih so spoznali, da postopanje Čuvajevo s Hrvatmi ni bilo pravično. Čuvaj je že odpotoval iz Zagreba na dopust, s kateroga se ne povrne več. Hrvatje se za Čuvajem gotovo ne bodo jokali. Za načelnika notranjih zadev pri hrvaški vladi je imenovan dr. Karol Unkelhäuser.